

Dlužník domáhal se na vymáhajícím věřiteli, by exekuce byla prohlášena nepřipustnou, ježto vymáhaná pohledávka byla zapravena. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Není sporu o tom, že žalobce v exekuci proti němu žalovaným vedené zaplatil vymáhanou pohledávku s příslušenstvím soudnímu vykonavateli Josefu J-ovi. Spor jde o to, zda tu jde o plat podle § 25 druhý odstavec ex. ř. a zda tímto placením výkonnému orgánu se zprostil dlužník proti vymáhajícímu věřiteli svého závazku. Jak jest nesporně vydal J. žalobci o platu kvitanci z 23. dubna 1929, jejíž pravost při ústním odvolacím jednání byla zástupcem žalovaného uznána. Podle nepopřené přednesu žalobce bylo žalobci doručeno soudní usnesení z 11. dubna 1929, že bude nejprv proveden odhad zabavených věcí a po jeho provedení že budou učiněna další opatření k výkonu prodeje z volné ruky, krátce na to pak přišel k němu soudní vykonavatel s tím, že bude nucen odhad provést, jestliže hned nezaplatí, proto si opatřil peníze a zaplatil soudnímu vykonavateli, který mu vydal na příjem peněz stvrzenku; a řekl mu J., jestliže nezaplatí, že přivede odhadce k odhadu. Nutno uvážit, že šlo o výkon v K., tedy v sídle okresního soudu (exekučního). Správně uznal odvolací soud, že ono placení jest pokládati za placení výkonnému orgánu dle § 25 druhý odstavec ex. ř. Předmětem výkonu byl odhad zabavených věcí a placeno bylo před provedením odhadu, by odhad proveden býti nemusil. Nelze pokládati za rozhodné, že výkonný orgán si nepřivedl odhadce, neboť výkon se konal v K. a odhadce mohl býti ihned přibrán, kdyby byl dlužník nezaplatil. Nebyl tedy vykonavatel v tomto případě jen soukromníkem, který dlužníka vyrozumíval o hrozícím mu odhadu. O odhadu byl dlužník vyrozuměn již doručením soudního usnesení a k provedení odhadu neustanovuje se zvláštní rok, o němž by se účastníci předem vyrozumívali. Význam pro poměr dlužníka k vymáhajícímu věřiteli nemůže míti okolnost, že stvrzenka dlužníkovi vydaná nebyla sepsána na formuláři předepsaném min. nařízením z 18. ledna 1926 čís. 60345/25, Věstník čís. 1/1926, str. 3, neboť tento vnitřní předpis za účelem kontroly vydaný nemůže míti ten účinek, by placení podle § 25 druhý odstavec ex. ř. výkonnému orgánu konané nemělo platnosti pro platícího dlužníka, kdyby předpisu onoho ministerského nařízení nebylo šetřeno. Ani vládní nařízení ze dne 15. prosince 1925 č. 250 sb. z. a n., na základě něhož uvedené ministerské nařízení bylo vydáno, takové sankce neobsahuje.

Čís. 13171.

Manželka toho, kdo byl zbaven svéprávnosti, jest účastnicí nesporného řízení, oprávněnou podle §§ 6 a 37 zák. čís. 100/1931 k rekursu proti schválení prodeje nemovitého jmění manželova.

Krajský soud, rozhodující o usnesení okresního soudu podle § 109, druhý odstavec, j. n., jest činným jako soud první stolice a vrchní soud jako soud druhé stolice, jenž rozhodne zpravidla ve věci.

V případech důležitých a pochybných doporučuje se slyšení před rozhodnutím i manželku, po případě i nejbližší příbuzné opatrovancovy (§ 185 nesp. pat.).

Podle § 40 zák. čís. 100/1931 lze v rekursu uváděti nové skutečnosti a průvody, které se musí zpravidla vztahovati na dobu před vydáním rozhodnutí soudu první stolice; skutečnosti později nastalé mohou býti zpravidla jen důvodem pro nové řízení a pro uspořádání dotčených poměrů, ale v ý j i m e č n ě lze se dovolávati také skutečností a průvodů, které nastaly později, jde-li o ochranu osob pod zvláštní záštitou zákona (§ 21 obč. zák.), mění-li nové skutečnosti právní stav tak, že vzniká pochybnost o vhodnosti a účelnosti učiněného opatření, a jde-li o opatření, které by pak již nemohlo býti nahrazeno jiným, jakž jest tomu při svolení k prodeji chráněncových nemovitostí.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1934, R I 694/33.)

Soud první stolice (krajský soud v J.) odepřel schváliti kupní smlouvu, již prodal opatrovanec (osoba, částečně svéprávnosti zbavená) nemovitost. Rekursní soud (vrchní soud v Praze) vyhověl rekursu opatrovance a podpůrce a schválil trhovou smlouvu.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu manželky opatrovance obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs podala manželka opatrovance a jest se proto především zabývatí otázkou, zda jest účastnicí k rekursu oprávněnou (§§ 6 a 37 zák. ze dne 19. června 1931 č. 100 sb. z. a n.). Na otázku tu jest odpověděti kladně. Podle § 6 jest účastníkem ten, kdo může býti rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí; v té příčině může býti spolehlivým znakem jen hmotně právní poměr určité osoby k tomu, co jest předmětem nesporného řízení, jehož výsledkem mohou býti její vlastní zájmy dotčeny (rozhodnutí čís. 12428 sb. n. s.). Rekurentka jest manželkou opatrovance. Podle § 91 obč. zák. jest manžel povinen podle své hospodářské mohoucnosti poskytovat své manželce slušnou výživu a manželka jest podle § 92 obč. zák. mimo jiné povinna pomáhati, seč jest, manželé v domácnosti a ve výdělku. Jak ze spisů vyplývá, jest hlavním zdrojem hospodářské mohoucnosti opatrovance, z něhož může plniti svou povinnost k poskytování výživy v širším slova smyslu (§ 672 obč. zák.) manželce podle § 91 obč. zák. a svému manželskému dítěti podle §§ 139 a 141 obč. zák. nemovitost, jejíž prodej z volné ruky byl rekursním soudem schválen. Je tudíž na bíledni, že schválením tržové smlouvy o nemovitostech jejímu manželé vlastnický patřících jest manželka na svém oprávnění požadovati od manžela slušnou výživu přímo ohrožena,

a jest jí proto přiznati roli účastnice, jež se pokládá za zkrácenu napadeným usnesením.

Mylný jest ovšem názor rekurentky, že rekursní soud nebyl oprávněn schváliti trhovou smlouvu vůbec, ježto prý k tomu jest oprávněn podle § 109 druhý odstavec j. n. jen krajský soud jako sborový soud první stolice. Stěžovatelka přehlíží, že krajský soud je tu činným jako soud první stolice a že opravným prostředkem proti usnesení okresního soudu schválenému krajským soudem — i proti rozhodnutí krajského soudu, když se odchyluje od usnesení okresního soudu — jest recurs k vrchnímu soudu jako soudu druhé stolice. O rozhodnutí vrchního soudu jako soudu rekursního platí i v tomto případě všeobecné ustanovení § 43 (1) zákona č. 100/1931 sb. z. a n., že totiž rozhodne zpravidla ve věci samé a může tedy sám schváliti zcizení nemovitých věcí poručenců neb opatrovanců, byť i sborový soud první stolice schválení to byl odepřel.

Ve věci samé shledán však dovolací recurs opodstatněným. Podle §§ 232 a 282 obč. zák. lze zciziti nemovitý majetek opatrovance jen v případě nouze, nebo k patrnému jeho prospěchu se schválením opatrovníckého soudu, a to zpravidla jen veřejnou dražbou, ale lze z důležitých příčin povolití zcizení i z volné ruky. Vrchní soud jako soud rekursní v souhlasu s usnesením okresního soudu v N. a v nesouhlasu s usnesením krajského soudu, jenž schválení odepřel, uznal prodej nemovitostí opatrovance nejen nutným, nýbrž i patrně pro něho prospěšným a odůvodnil to tím, že konaným šetřením bylo zjištěno, že dům je v sešlém stavu, potřebuje nevyhnutelně velkých oprav, že se opatrovaneček o dům a o hospodářství starati nemůže, a že jeho manželka, která je s ním v rozvodovém sporu, z domu se vystěhovala a že není nikoho, kdo by se o dům a o hospodářství staral. Prodej nemovitostí z volné ruky schválil rekursní soud z důvodu, že za nemovitosti docílí se tržní cena 44.000 Kč, že za nynějších poměrů docílilo by se ve veřejné dražbě pravděpodobně méně, a že rozhodným jest jen zájem (prospěch) opatrovance, před kterým prý musí ustoupiti nároky manželky opatrovance a jeho dítěte. Jak z odůvodnění toho vidno, kladly i okresní soud i vrchní soud jako rekursní soud hlavní důraz na »nutnost« prodeje, ježto tu není nikoho, kdo by se o dům a o hospodářství staral a zejména zapravil náklad na provedení nezbytných oprav sešlého domu. Dovolací soud shledal, že řízení netrpí sice zmatečností (§ 41 zák. č. 100/1931 sb. z. a n.), ale že před rozhodnutím nižších soudů nebyly všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí soudu, zda prodej nemovitostí soudního chráněnce je nutný, dostatečně vyšetřeny (§ 23). Před vydáním usnesení okresního soudu nebyla manželka opatrovance o navrhovaném prodeji nemovitostí vůbec slyšena, ač při tak důležitém a pochybném případě se odporučovalo slyšení před schválením návrhu opatrovníkova i manželku jako účastnici, po případě i nejbližší příbuzné o tom, zda a jakým způsobem by bylo lze nemovitost udržeti pro rodinu (§ 185 druhý odstavec nesp. říz.). Stalo se tak teprve po vydání usnesení okresního soudu k příkazu krajského soudu, takže tu již není zmatečnosti podle § 41 (2) g) zák. č. 100/1931 sb. z. a n.; při výsledku udala manželka, že

z domku není úplně odstěhována, že by se tam opětně vrátila, že je sice v rozvodovém sporu se svým manželem, že však manželství dosud trvá a že s prodejem nesouhlasí, ježto by sama a její děti (nezletilý Ladislav a očekávané druhé dítě) neměly z čeho býti živý.

Podle § 40 zák. čís. 100/1931 sb. z. a n. mohou býti uváděny v rekursu nové skutečnosti a průvody; ovšem musí se zpravidla vztahovati k době před vydáním rozhodnutí soudu první stolice a nelze se zpravidla dovolávati skutečností a průvodů, které nastaly později. V takovém případě mohou býti skutečnosti nově nastalé, které mají význam pro uspořádání dotčených poměrů, důvodem pro nové řízení a nové rozhodnutí, ať již na návrh nebo z úřadu. Výjimku jest však připustiti, jde-li o ochranu osob pod zvláštní záštitou zákona (§ 21 obč. zák.), mění-li nové skutečnosti právní stav tak, že vzniká pochybnost o vhodnosti a účelnosti opatření, jež bylo učiněno, ale dosud moci práva nenabylo, a jde-li o opatření, které pak by nemohlo býti již nahrazeno jiným, jak jest tomu právě v souzeném případě při svolení ke zcizení chráněncových nemovitostí. Rozhodnutí krajského soudu v J. jako soudu první stolice bylo vydáno dne 7. dubna 1933. Nejvyššímu soudu vzešly při přezkoumání napadeného usnesení rekursního soudu závažné pochybnosti o vhodnosti a účelnosti jeho opatření a proto nařídil podle § 43 (1) a § 46 (3) zák. čís. 100/1931 sb. z. a n. další šetření, hledě k zásadě svrchu vyložené a hledě proto i k tvrzením obsaženým v dovolacím rekursu. Tímto šetřením bylo prokázáno, že manželé František a Anna K-ovi obnovili manželské spoluzití dne 26. dubna 1933, že na hospodářství opatrovanově pracují oba dva manželé, že František K. mimo to je zaměstnán jako dělník u hrnčíře za plat 2 Kč za hodinu a že úroky z knihovnických dluhů váznoucích na nemovitosti jsou zaplacený do konce roku 1933. Důvod rekursním soudem pro nutnost prodeje uváděný, »že manželka opatrovance jsoucí s ním v rozvodovém sporu se od něho odstěhovala a že tu není nikoho, kdo by se o domek a hospodářství staral«, tedy odpadl. Konaným šetřením bylo dále zjištěno, že dům č. p. 18 je ovšem sešlý a potřebuje nutně oprav, jež by vyžadovaly nákladů asi 17.000 Kč, že bratr Anny K-ové — Stanislav V. — jest ochoten provést vše, čeho je zapotřebí k opravě budov, zejména když bude zajištěn nárok jeho sestry a tato se stane buď sama nebo se svými dětmi spoluvlastnicí nemovitostí. Není tudíž toho času nutkavého důvodu, aby nemovitost opatrovancova byla prodána, naopak jest v zájmu jeho i jeho rodiny, aby nemovitost poskytující rodině obživu byla jí zachována.

Čís. 13172.

Úroda dosud neoddělená jest součástí nemovitosti a její zpeněžení za vnucené správy nemůže se státi prodejem, nýbrž propachtováním, jež jest přípustné jen veřejnou dražbou, nikoliv z volné ruky.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1934, R I 1046/33.)